

némely részeit utánozta. Az eset külön érdekessége, hogy az említett négy madárfaj mindegyike jelen volt: a sitke a tószegély gyékényesében, a többi faj ugyanazon a nagy ezüsthán. Azt kellett gondolnom, hogy a kékbegyfióka a néha még énekelgető poszták és a gébics hangjait utánozgatta és a négyféle ének részleteinek összekatymálásával állított elő egy szinte felismerhetetlen „saját” éneket.

A köztudottan kiváló hangutánzó öreg him kékbegyek énekében sokkal jobban felismerhetők az utánzott fajok hangjai, énekmotivumai. Az irodalom (Glutz & Bauer, 1988) szerint az úgynevezett „Jugendgesang-Strophe”, vagyis a fiatal madarak éneke szeptembertől hallható, kifejezetten a hajnali időszakban. E júliusi hortobágyi esetet a rendkívül korai időpont miatt tekinthetjük különlegesnek.

Irodalom

Glutz von Blotzheim, U. N. & Bauer, K. M. (1988): Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 11. Aula, Wiesbaden, p. 215–220.

Kovács Gábor

Foltos nádiposzáta (*Acrocephalus schoenobaenus*) fészkelése löszpusztagyepen

A Hortobágy egyik leggyakoribb fészkelő madaraként ismert foltos nádiposzáta közismerten nem válogatós az élőhelyek tekintetében. Három évtizedes vizsgálódásaim alatt, melyet a Hortobágy madarainak szenteltem, legtipikusabb költőhelyei a vizenyős rétek, zombékos mocsárrétek, szikes mocsarak, nádasok, gyékényesek, kákások, halastavak és csatornák szegélynövényzete, felhagyott rizsesek és egykori öntözött kaszálók elgazosodott, száraz csatornáit és lecsapolóárkai voltak. Feljegyeztem ugyanakkor olyan extrém élőhelyeit is, mint a bombagödrök pereme, olykor nem is vizenyőzettel, hanem tarackbúza (*Agropyron repens*) állományával körbenöve. Különlegesebb volt az elpusztult tanyák helyét felverő útszéli bogáncs (*Carduus acanthoides*), szárnagybogáncs (*Onopordum acanthium*), foltos búrok (*Conium maculatum*) magasra nőtt, sűrű foltjaiban való megtelepedése, mert az ilyen gyomnövényzet – főleg ha még csalános is – az énekes nádiposzáta (*Acrocephalus palustris*) tipikus fészkelőhelye.

Szántóföldi környezetben a következő kultúrákban figyeltem meg (gyakorisági sorrendben): repce, rozsosbükköny, zabosbükköny, triticales, fehér mustár, valamint a zöld ugart és a parlagot felverő természetesebb gyomok (főleg az asztafajok és az ebszékfü) sűrű állományai. A hosszabb ideig szárazon álló halastómedrekben elburjánzó keserűfűfajok (*Polygonum* spp.) és lórumok (*Rumex* spp.) is otthont adnak neki.

2005-ben az átlagosnál csapadékosabb első félévben július végéig 370 mm eső hullott, és ez okozhatta, hogy a löszpusztafoltokon néhány agresszív növény igen dúsan elszaporodott. A Zám-pusztán található Kenderhátó-telek karámmal védett 2 hektáros foltján egy terjedelmes méreggyilok (*Cynanchum vincetoxicum*)-állományt egy jókora búrok (*Conium maculatum*)-mező nőtt át. Június 16-án egy igen aktívan éneklő foltos nádiposzáta láttam a búrokszárazokon, mely az éneklés szüneteiben a méreggyilok közé húzódott le. Három nappal

később az etető, riasztó tojót is láttam ugyanitt. Egy másik zámi terepszakaszon, a Sároséri-halomnál az osztrák zsálya (*Salvia austriaca*), tejoltó galaj (*Galium verum*), és a fényperje (*Koeleria cristata*) által alkotott löszháti növényzetben is ráakadtam ugyanezen a napon egy etető foltosnádíposzáta-párra. Itt az őrhely és a hím éneklőhelye a gyér, de magasra növő (kb. 140 cm) útszéli bogáncs volt. A löszháti gyepekben való fészkelés a foltos nádíposzáta hortobágyi költőhelyeinek fentiekben ismertetett sokféleségét tovább gazdagítja.

Kovács Gábor

Vándorfűzike (*Phylloscopus inornatus*) előfordulása a barabási Kaszonyi-hegyen

2003. október 14-én egy vándorfűzikét fogtunk a Barabás község melletti Kaszonyi-hegyen. A madarat az utolsó, 18 órakor tartott ellenőrzés során fogtuk, és másnap reggel meggyűrűzve engedték el. Felvettük biometriai adatait, részletes leírást és több bizonyító felvételt is készítettünk. A vándorfűzikét több megfigyelő is megtekintette a helyszínen, akik a határozás helyességét megerősítették.

A befogás körülményei

A Kaszonyi-hegy Természetvédelmi Területen először 1994-ben, majd 2000 óta pedig éves rendszerességgel minden év őszén megrendezett gyűrűzőtáborban a befogás, jelölés és a biometriai adatok felvétele az Actio Hungarica standard módszereivel történik.

A hegy egy vulkanikus eredetű szigethegy. Jellemzően melegkedvelő tölgyes erdőtársulás borítja, melyet elvadult gyümölcsösök, felhagyott szőlőültetvények, bokros-cserjés élőhelyek, valamint sziklagyepek tarkítanak. A hálóállások úgy vannak kialakítva, hogy a lehető legtöbb élőhelytipust lefedjék.

A vándorfűzikét a 18-as számú hálóállásban egy bokros-cserjés élőhelyen fogtuk. A hálóállás környékén többnyire bodza-, vadrózsa- és kőkenyibokrok találhatóak. A madarat erős szürkületben szedtük ki a hálóból, ebben a körben egyedüli fűzikeként. Mire a gyűrűzőhelyre került, teljes volt a sötétség, a határozást és a méréseket gázlámpánál végeztük. A többi esti madárral együtt bent éjszakáztattuk és másnap reggel 7-kor a madár fotózását követően engedték el.

A fogás napján éjszakai zápor után napos reggel és délelőtt, majd változóan felhős délután volt, közepes erősségű szél, melyet délutánra erősebb szellőkések váltottak fel. Az esti ellenőrzéskor már szélesend és borult idő volt. A jó madármozgás ellenére a szeles idő miatt csak közepes fogás volt. Aznap 97 madárra került gyűrű és 15 korábban jelölt madarat fogtunk vissza. A fűzikevonulás csúcsa az előző hétre esett, az előző napokban egyre kevesebbet fogtunk e fajokból. 2003. október 14-én a vándorfűzike mellett csupán 12 csilpcsalpfűzikét (*Phylloscopus collybita*) fogtunk, mely szintén azt mutatja, hogy a vándorfűzike a fűzikevonulás vége előtt néhány nappal került hálóra.